

ГОЛОВНІНА О. Г., к.е.н., доцент,
Державний університет телекомунікацій

МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ В ТРАНСФОРМАЦІЙНІЙ ЕКОНОМІЦІ

У статті розглянуті існуючі особливості формування конкурентоспроможності суб'єктів господарювання в українській трансформаційній економіці, наслідки неефективного державного регулювання, а також запропонований методологічний підхід до формування й оцінки конкурентоспроможності суб'єктів господарювання на основі методології соціально орієнтованого ринкового розвитку.

Актуальність теми. Формування в Україні ринково орієнтованих інститутів, активізація використання методології та конкурентних засад, методології соціально орієнтованого ринкового розвитку, удосконалення національного законодавства, форм власності та господарювання надає можливість реального створення більш сприятливих умов для підвищення конкурентоспроможності національних суб'єктів господарювання, системного удосконалення пропозиції товарів, впровадження інновацій на основі реалізації управлінських та маркетингових стратегій посилення конкурентних позицій, диверсифікації підприємницької діяльності та врахування рівня її синергетичності.

Дослідженням методологічних питань приділили увагу такі вчені, як Ф. Бекон, Р. Декарт, Д. Локк, І. Кант, І. Фіхте, Д. Юм, Г. Гегель, К. Поппер, Т. Кун, В. Вернадський, Л. Берталанфі, Т. Мусієнко, В. Лукін, А. Спіркін та інші. Методологічні особливості соціально-економічного розвитку розглянуті в теоріях: економічного розвитку, еволюції, систем, синергетики. Деяким аспектам розвитку соціально-економічних систем, в тому числі питанням дослідження їх кризового стану, присвячені праці А. Чухна, П. Леоненка, В. Полтеровича, С. Єрохіна, Д. Берга, Ж.-Ф. Бушо, С. Вінтера, А. Ноува, К. Ерроу, С. Мочерного, інші. Значний внесок в розвиток теорії економіки, маркетинг, менеджмент з питань розв'язання проблем розвитку ринку та конкуренції, особливостей формування конкурентних переваг зробили такі вчені, як: Дж. Кейнс, Д. Рікардо, А. Сміт, А. Курно, К. Маркс, Й. Шумпетер, А. Маршалл, М. Портер, Ф. Котлер, Е. Хекшер, Б. Олін, П. Самуельсон, В. Леонтьєв, М. Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоурі, А. Азоева, С. Єрохін, В. Глуценко, В. Дікань, Л. Соколова, О. Михайлов, М. Єрмоленко, П. Єщенко, Ю. Іванов, Р. Фатхутдінов, Д. Юданов, В. Павлова та інші. Особливості прояву синергії в різних галузях знань досліджували Ч. Шеррингтон, С. Улан, В. Арнольд, І. Забуський, Б. Фуллер, Г. Хакен, Г. Ніколіс, В. Занг, І. Пігожкін, С. Курдюмов, С. Мочерний, ін. Філософський аналіз проблем синергетики наданий в працях В. Василькової, В. Буланова, І. Добронравової, О. Князевої, М. Кузьміна, В. Лукьянца, Л. Лескова, але вони не розглядають методологічні аспекти конкурентоспроможності суб'єкта господарювання в трансформаційній економіці. Проте саме в умовах трансформаційної економіки, якою є економіка України, фактори конкурентоспроможності потребують уточнення відповідно до вимог соціально орієнтованої економіки, врахування дії Закону загального розвитку (деградації) системи та форм його прояву. Необхідність поглиблення досліджень в даному напрямку зумовило мету та завдання представленої до розгляду роботи.

Постановка проблеми. Основною метою роботи є з'ясування факторів, які визначають рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарювання в трансформаційній економіці.

Отримані результати. Конкурентоспроможність — один з найважливіших елементів категоріального апарату сучасної ринкової економіки.

Конкурентоспроможність — це поняття сформульовано ринковою економікою, теоретиками ефективізації ринку, яке базується на постулатах економічної теорії, на безумовному визнанні переваг приватної та колективної форм власності перед державною, на обґрунтованому обмеженні державного втручання в економічний розвиток, на захисті прав власності, ефективності конкуренції, виробництві та споживанні якісних товарів. Але трансформаційна економіка України сьогодні залишається централізовано орієнтованою з великим потенціалом розвитку конкуренції, країною, де реальністю є неефективне фіскально-податкове регулювання,

штучне обмеження прав недержавних форм власності, низький рівень життя основного споживача — населення, а конкурентоспроможність суб'єкта господарювання обмежена короткостроковим періодом розвитку. Неврахування методології соціально орієнтованого ринкового розвитку, корумпованість законодавства, неефективність використання урядом макроінструментарія, політики роздержавлення та приватизації, глобальна тінізація економіки, призвели до обмеження використання ринкових факторів конкурентоспроможності суб'єкта господарювання в трансформаційній економіці.

Конкурентоспроможністю вважається все, що сприяє захопленню лідерства в конкурентній боротьбі. Множинність традиційних трактувань конкурентоспроможності суб'єкта господарювання обумовлена різноманітними вихідними позиціями вчених-економістів та й тим, що у визначеннях в якості виробника розглядаються мікро, мезо, макро рівні дослідження (компанія, регіон, галузь, національна економіка).

У загальному розумінні конкурентоспроможність суб'єкта господарювання є досягненням встановленої мети у конкретній сфері діяльності у процесі суперництва з іншими членами ринку або у процесі співпраці та партнерства [1]. У будь-якій сфері діяльності між суб'єктами господарювання, що випускають на ринок схожий продукт, присутній елемент суперництва — основа конкурентоспроможності.

Стратегічний характер конкурентоспроможності компанії пов'язаний з вибором, закріпленням долі ринку, формуванням конкурентних переваг, довгострокової стратегії їх утримання, ефективізації комплексу маркетингу та всієї діяльності компанії відповідно до мети розвитку. Функціонування компанії в ринкових умовах, в першу чергу, залежить від вміння визначити та задовольнити потреби споживачів у порівнянні з конкурентами. Споживач вибирає той товар, що найбільше його задовольняє. Конкурентоспроможність продукції, послуг — це «сукупність якісних і вартісних (цінових) характеристик товару, що забезпечує задоволення конкретної потреби покупця» [2]. Конкурентоспроможність продукції (послуги) розглядається як деяка сукупність її властивостей, що цікавлять споживача і забезпечують задоволення його потреби, але не відбивають споживчі властивості, це: якість, ціна, технічний рівень, тобто це лише техніко-економічні властивості. В деяких випадках ціна продукції (послуг) не є перевагою для покупця, доцільніше використовувати ціну споживання, що включає в себе ціну покупки, ціну використання і ціну утилізації. Інше визначення розглядає «конкурентоспроможність продукції (послуги)» як «ступінь привабливості даного продукту для споживача, що здійснює реальну покупку» [3]. У цьому випадку конкурентоспроможність пов'язана не з відмінними характеристиками товару, а з його привабливістю для клієнтів, що здійснюють покупку. При цьому підході варто враховувати, що «по-перше, потреби повинні бути конкретними, з визначенням місця, часу, обсягів і якісних параметрів; по-друге, вони можуть відображати інтереси будь-якого елемента соціальної системи (населення в цілому, його підсистеми) і окремої сторони цих інтересів (вплив потреб на природне середовище)» [3]. Поряд з визначеннями, що відображають тільки відповідність різних параметрів продукції вимогам споживачів, існують визначення, що базуються на зіставленні конкуруючих товарів. М. Портер визначає конкурентоспроможність товару як «властивість товару виступати на ринку з присутніми там аналогічними товарами» [4]. При цьому оцінка цієї властивості дозволяє виділити високу, середню і низьку конкурентоспроможність. Конкурентоспроможність товару також визначається як «характеристика товару, яка відображає його відмінність від товару-конкурента за ступенем відповідності конкретній суспільній потребі і за витратами на її задоволення» [5]. Акцент робиться не тільки на задоволенні потреби покупця, але і на зіставленні з характеристиками інших товарів, що задовольняють цю потребу, що дозволяє оцінити товар в конкретних умовах: на конкретному ринку у визначений момент часу. «Конкурентоспроможність стосовно товару або послуги означає їхню здатність витримати конкуренцію, тобто бути вигідно реалізованим поряд або замість інших конкуруючих аналогічних товарів або послуг. Конкурентоспроможність товару є можливістю його успішного продажу на даному ринку у визначений момент часу» [6].

Оцінка конкурентоспроможності товарів не замінює оцінку компанії.

На відміну від короткострокової оцінки конкурентоспроможності продукції та послуг оцінку діяльності компанії дає споживач при порівнянні різних товарів і підприємець при вирішенні доцільності продажу товару. Конкурентоспроможність компанії — це «здатність компанії випускати конкурентоздатну продукцію, перевагу компанії стосовно інших компаній в країні і за її межами» [6]. Вона визначає «можливості виробника запропонувати товар, відповідаючи вимогам покупця (товар має бути визначеної якості, потрібної кількості, у необхідний термін, з більш вигідним постачанням, ніж конкуренти» [7].

М. Портер визначає конкурентоспроможність компанії як порівняльну перевагу в характеристиках стосовно інших компаній даної галузі усередині країни і за її межами [7]. Конкурентоспроможність компанії визначається рівнем компетентності стосовно інших компаній-конкурентів за параметрами нерухомості, технології, практичних знань та кваліфікації персоналу, рівня стратегічного і поточного планування, менеджменту, логістики, якості, комунікацій.

Перевагою підходу до визначення конкурентоспроможності компанії є те, що при її оцінці враховуються головні стратегічні цілі розвитку — задоволення потреб споживачів, ефективність експлуатації власності в процесі виробничо-господарської діяльності. Конкурентоздатність виробника є відносною характеристикою, що відображує відмінність розвитку даного виробника від виробника-конкурента за ступенем задоволення своїми послугами конкретної суспільної потреби, за ефективністю виробничої діяльності. При цьому, на мою думку, при визначенні конкурентоспроможності суб'єкта господарювання необхідно враховувати та оцінювати її вплив (прямий, непрямий) на результативні зміни зовнішнього середовища, на ефективність або неефективність діяльності партнерів на ринку, і в залежності від цього моделювати оцінку ефекту зворотнього зв'язку — прогнозу зміну власного рівня конкурентоспроможності.

Отже, конкурентоспроможність компанії — це результат довготривалої експлуатації вартості системи — власності суб'єкта господарювання, функціонування надскладної керованої та керуючої системи, що складається з безупинно взаємодіючих факторів та підсистем внутрішнього та зовнішнього середовища, з характеристикою ступеня реалізації потенційних можливостей з врахуванням синергетичних особливостей компанії стосовно отримання та утримання тривалої конкурентної переваги, ефекта реакції на зовнішні зміни — з миттєвою відповідною зміною внутрішнього середовища.

Компанія може бути конкурентоспроможною і при нестабільному стані товарів на ринках, проте реально спроможною вийти з кризового стану, здійснити інновації, інвестиції, змінити ситуацію, пропонуючи оновлені та нові товари на основі стабільних при існуванні законодавчо захищених прав власності на майно, створення умов дії, захисту добросовісної конкуренції, протидії монополізму.

В протиріч методології соціально орієнтованого ринкового розвитку в процесі української приватизації об'єкти земельного фонду та наземної нерухомості були визначені різними сферами приватизації і реалізовувались відповідно до урядової програми самостійно: земельний фонд окремо-самостійно від наземної нерухомості — будівель та споруд промислових комплексів компаній різних галузей народного господарства та об'єктів житлового фонду. Якщо проаналізувати наслідки сьогодення цього правового колапсу, то результат один — була надана можливість подальшого перерозподілу наземної нерухомості в країні та знищення власника наземної нерухомості. Перерозподіл власності в Україні ще не закінчений, а тому конкурентоспроможність суб'єкта господарювання — власника наземної нерухомості, як і існування середнього класу населення, є сумнівною. Таким чином результат короткостроковості конкурентоспроможності українського суб'єкта господарювання та надпідвищений ризик підприємницької діяльності інвесторів (тобто і відносно низький рівень життя населення) був закладений ще в програмах приватизації по-українськи 90-х років ХХ ст.

Як наслідок цього, в теперішній час відповідно українського законодавства наземна та земельна нерухомість не є єдиною структурою власності суб'єкта господарювання, вона може бути як реалізована, так і придбана окремо, як наслідок — належати різними власникам, а тому забезпечити одній стороні — власнику землі — певні переваги на основі встановлення диктатури правил гри, а іншій стороні — власнику наземної нерухомості — тільки роль безапеляційного виконавця тому, що при невиконанні вимог власника землі (наприклад при невнесенні встановленої власником землі орендної плати за її використання — останнім будуть встановлені санкції, результатом яких буде перехід права власності на об'єкт наземної нерухомості до власника землі, що викличе неконтрольовані наслідки: для об'єкта — навіть до його знищення, для суб'єкта господарювання, якому належав цей об'єкт — зниження рівня конкурентоспроможності, до знищення. Отже, можливість існування та рівень конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, якому належить тільки наземна нерухомість в українській трансформаційній економіці, монополює визначає власник землі, на якій розташована ця нерухомість, а відповідно, в будь-який момент в залежності від його бажання може відбутися перерозподіл наземної нерухомості. Це не відповідає теорії ефективності функціонування ринків і ставить під сумнів не тільки реальність прав власності, які отримуються в процесі купівлі об'єктів на українських ринках нерухомості та цінних паперів на фондовій біржі, а й рівень цін на ці об'єкти. Таким чином неякісне державне регулювання не тільки не відповідає методології розвитку, а призвело

до тінізації, виникнення довготривалих негативних ефектів переливів та синергетичних ефектів, створило негативний інвестиційний клімат.

Базуючись на методології соціально орієнтованого ринкового розвитку соціально-економічних систем пропонується конкурентоспроможність суб'єкта господарювання розглядати як функцію від вартості його власності (В) та державного регулювання (В, D) на основі дії всезагального Закону загального розвитку (деградації) системи та форм його прояву в соціально орієнтованій ринковій економіці:

$$K = f_k(B, D) \quad (1)$$

Відповідно Закону загального розвитку (деградації) системи, який виражає внутрішню необхідні, сталі й суттєві зв'язки проміж елементами системи, що обґрунтовують визначений стан системи, визначене співвідношення проміж достатністю бази визначеної системи для її існування — та необхідністю підвищення активності системи для розвитку цієї бази, будь-яка система в конкретних умовах історико-економічної дійсності перебуває в необхідному базово-стабільному стані, в залежності від використання якого базова величина може отримати позитивні або негативні зміни; при значних негативних змінах її базовий стан може бути зменшеним або навіть, знищеним, внаслідок чого система перестає існувати. Цей Закон відображає істотну закономірну залежність структури розвитку системи від її базової складової та наслідки зміни цієї структури в різних галузях з утворенням синергетичних ефектів (як проявів синергетичності системи, що понижують соціально-економічну дійсність), а також розкриває суть співвідношення: «запасу» системи постійних параметрів та «потоків» системи змінних параметрів, які, в свою чергу, характеризують активність використання «запасу».

Економічна синергія означає зростання ефективності економічної системи в цілому в значно більших розмірах, ніж сума ефектів дії основних її підсистем та елементів цих підсистем без врахування зв'язків першого порядку. При синергетичному підході матеріальним системам притаманна багатоваріантність та альтернативність розвитку в умовах інерційно-історичної визначеності їх змін. Синергетичний ефект має місце при умові сумісних дій у відношенні до незалежних підсистем та елементів системи і є більшим, ніж сума ефекту, яка отримана від незалежно діючих структур системи. Використання принципу коеволюції в процесі оцінки синергетичності системи базується на поєднанні та взаємообумовленості зміни систем або складових частин (елементів) в ціле.

Синергетичні ефекти (явища та процеси) є об'єктивними результатами багаторівневого впливу конкретної системи на свою структуру, оточуюче середовище, на інші системи. Це ефекти «розширення» та «стиску», зародження та розвитку з одного джерела початкової синергії з різним часом настання та розвитку синергетизму побічних ефектів діяльності при існуванні прямих та зворотніх зв'язків між складовими елементами системи та суміжними системами, що є особливо актуальним при трансформаційних перетвореннях. Синергетична циклічність системи відбувається по спіралі, проходячи однакові фази вона ніколи не потрапляє в попередню точку, а кожний раз опиняється в новому стані, супроводжуючись появою нових ефектів. Синергетичність системи впливає на її вартість і на різних системних рівнях залежить: від характеристики визначеного рівня потенційної синергетичності системи при прояві прямих і зворотніх зв'язків, від рівня поточної активності системи та обґрунтованості цільової ефективності соціально-економічного регулювання. Рівень синергії та вартість соціально-економічної системи можуть бути зміненими в процесі інноваційного управління важелями зовнішнього та внутрішнього впливу. Національне законодавство, механізми державного регулювання, фінансово-податкової, монетарної, зовнішньо-економічної політики, політики «заробітна плата-ціна» мають значний синергетичний вплив на соціально-економічний розвиток суб'єктів господарювання, проте вони є не тільки позитивними ініціаторами розвитку, але й у випадку їх корумпованості — джерелом негативного руйнівного синергетизму з довготривалими наслідками.

Отже, використовуючи методологію соціально орієнтованого ринкового розвитку, з врахуванням Закону загального розвитку (деградації) системи вартість власності суб'єкта господарювання (S_1) залежить від її класифікаційних видів, специфіки вартості експлуатації, інвестиційної активності, обсягу інвестицій для її утримання та розвитку, що в економіко-математичному вигляді представлено наступним чином:

$$S_1 = B + \Delta B = B + ax, \quad (2)$$

де B — початковий розмір вартості власності за видами;

ΔB — приріст розміру вартості власності;

a — ставка інвестиційного доходу;

x — інвестиційна активність (обсяг інвестицій).

В свою чергу, вартість власності суб'єкта господарювання (В) є функціонально залежною від вартості нерухомості (Z), вартості капіталу (K), вартості робочої сили (L) та інтелектуальної власності (V):

$$B = f(Z, K, L, V). \quad (3)$$

Відповідно до авторського трактування Закон єдності складових власності (форми прояву Закону загального розвитку системи) характеризує єдність складових власності (капіталу, засобів виробництва, земельного фонду, наземної нерухомості, робочої сили, інтелектуальної власності) та виявляє внутрішньо необхідні, сталі й суттєві зв'язки між складовими власності та ступенем активності їх використання, за яких права та відносини власності детермінують особливості процесу їх використання через механізм нагромадження капіталу з метою підвищення трудової, соціальної, інтелектуальної, правової, економічної, підприємницької та інших видів активності.

В економіко-математичному вигляді Закон єдності складових власності [15] може бути представлений як:

$$y = b \pm \Delta y, \quad (4)$$

$$y = b \pm a \cdot x, \quad (5)$$

$$y = c \pm \Delta y, \quad (6)$$

де y — загальна вартість власності суб'єкта господарювання;

b — базова вартість власності;

Δy — зміна вартості власності за рахунок зміни активності її експлуатації;

$+\Delta y$ — приріст вартості власності при підвищенні активності її експлуатації;

$-\Delta y$ — зменшення вартості власності при негативній її експлуатації;

x — активність експлуатації власності;

a — ставка винагороди за ефективність експлуатації власності;

c — залишкова сума вартості власності при несприятливих умовах.

Графічне зображення Закону єдності складових власності представлена на рис.1.

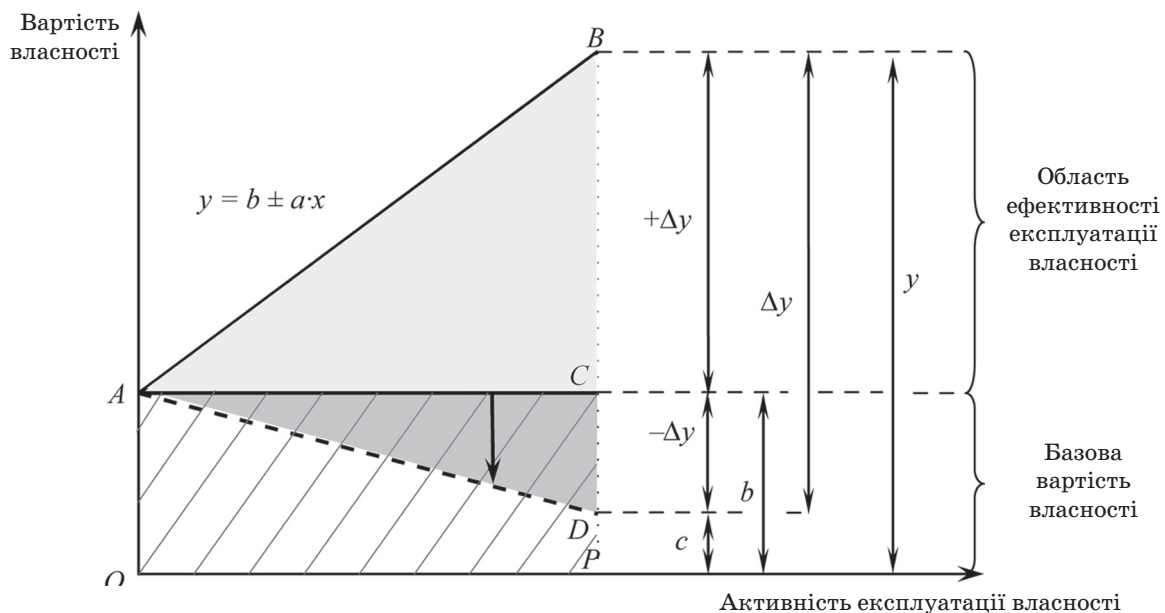


Рис. 1. Ілюстрація Закону єдності складових власності

Умовні позначення:

(ABC) — область підвищення вартості власності;

(ACD) — область зменшення вартості власності;

(OADR) — область залишкової базової вартості власності;

(OACR) — область базової вартості власності;

(ABD) — область, що характеризує зміну ефективності використання власності (ефективне чи неефективне).

В умовах трансформаційної економіки для забезпечення конкурентоспроможності та стабільності суб'єкта господарювання особливо важливим є питання врахування дії Закону єдності складових об'єкта нерухомості (форми прояву Закону загального розвитку системи), який визначає єдність складових об'єкта нерухомості суб'єкта господарювання та з'ясовує внутріш-

ньо необхідні, сталі та суттєві зв'язки між земельним фондом і наземною нерухомістю, що розташована на ньому (за яких процеси земельного володіння та ефективного земельного використання детермінують особливості процесу формування та використання наземної нерухомості через механізм оцінки, нагромадження капіталу), вартість нерухомого майна суб'єкта господарювання (Z) включає вартість земельного фонду (Z) та вартість наземної нерухомості (N), а формула (2) прийме вигляд:

$$B = f(Z, N, K, L, V); \quad (7)$$

Вартість земельного фонду суб'єкта господарювання, вартість землі при відсутності ринку землі в трансформаційній економіці функціонально визначається її кадастровою оцінкою (z_1), доходом (z_2), рівнем розвитку ринку землі та іпотечних послуг (z_3), ефективністю держрегулювання в сфері земельних відносин (z_4), співвідношенням приватного та державного сектора в земельному фонді (z_5):

$$Z = f_z(z_1, z_2, z_3, z_4, z_5); \quad (8)$$

Конкурентоспроможність, підвищення добробуту суб'єктів господарювання базується на величині отриманих доходів від власності (надання в оренду нерухомості, від цінних паперів) та експлуатаційних — «трудових» — доходів.

В трансформаційній економіці для суб'єктів господарювання величина вартості землі є фактичним розміром сплаченого за рік земельного податку, рентним, іпотечним доходом. (останні формують доходи від власності, які забезпечують реальне підвищення рівня добробуту). Тому при обґрунтуванні рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання та синергетичності програм роздержавлення майна, земельного фонду в Україні доцільно враховувати загальну вартість власної нерухомості (земельної та наземної), середню кількість та вартість землі на одного приватного власника, вартість (кількість земельного фонду на одиницю наземної нерухомості).

Враховуючи вищезазначене при оцінці вартості наземної нерухомості доцільно розглядати показники наземно-земельної нерухомості, а саме формувати вартість одного квадратного метра наземної нерухомості (житловий або промисловий фонд, в залежності від цільового призначення землі, експлуатаційних ознак) з врахуванням вартості земельної ділянки, на якій вона розташована. Отже, вартість наземної нерухомості по-перше, формується за рахунок вартості землі (n_1) та вартості розташованого на ній об'єкта наземної нерухомості (n_2), по-друге, відображує капіталізацію доходу від експлуатації наземної нерухомості (n_3), по-третє, відображує витратні та фіскальні складові: капіталовкладення (n_4), амортизацію фондів наземної нерухомості (n_5), поточні та страхові витрати (n_6), фактичний розмір сплаченого за рік податку на нерухоме майно (наземну нерухомість), (n_7), при умові, що відповідно до національного законодавства податок на землю сплачується окремо від податку на наземну нерухомість, державні дотації, що пов'язані з утриманням об'єкту відповідно до його статусу (n_8), що представлено функціональною залежністю наступним чином:

$$N = f_4(n_1, n_2) = f_4(n_3) = f_4(n_4, n_5, n_6, n_7, n_8); \quad (9)$$

Вартість капіталу залежить від доходів на капітал (k_k), рівня державного регулювання (k_d) щодо тінізації економіки та протидії інфляції, ефективності національного законодавства, антикорупційних та легалізаційних заходів уряду, фіскально-податкової, інноваційно-інвестиційної активності, попитом і пропозицією ринку капіталу (k_p), що у функціональному вигляді представлено як :

$$K = f_2(k_k, k_d, k_p). \quad (10)$$

Вартість робочої сили як величина середньо ринкової заробітної плати залежить від факторів ринку праці (l_R , в т. ч. співвідношення кількості робочої сили та безробітних), вартості споживчого кошика (l_w), від витрат на продукти споживання (l_x), на одяг (l_d), на житло (l_k , в т. ч. утримання власності, вартості оренди) — від розміру витрат на охорону здоров'я (l_{oz}), на освіту та підвищення кваліфікації (l_o), від факторних ознак соціального капіталу, в т.ч. відданості компанії (l_c , стаж праці в компанії), і може бути представлено наступною функціональною залежністю :

$$L = f(l_R, l_w, l_c) = f(l_x, l_d, l_k, l_{oz}, l_o, , , l_w,), \quad (11)$$

Вартість інтелектуальної власності (яку доцільно розглядати як ринкову вартість інтелектуальних розробок за конкретний період часу) залежить від розміру витрат на науку, мистецтво, культуру (v_1), на освіту та підвищення кваліфікації (v_2), на проектування розробок, апробацію, оцінки синергетичності впливу на індивідуальний та суспільний розвиток (v_3), що може бути представлено функціональною залежністю :

$$V = f_1(v_1, v_2, v_3). \quad (12)$$

Ефективність державного регулювання загального розміру вартості власності суб'єкта господарювання або однієї, або кількох її складових відбувається на основі об'єктивно діючих законів: Закону синергетичного розвитку системи, Закону ефективізації національного законодавства, Закону ефективізації соціально-економічного регулювання, Закону окупності системи. Державне регулювання вартості власності суб'єкта господарювання реалізується шляхом надання субсидій, пільг, створення системи «особливих умов функціонування» для фізичних та юридичних осіб, ефективізації антимонопольного та антикорупційного законодавства.

Висновок. Отже, дослідження факторів зміни рівня конкурентоспроможності суб'єкта господарювання, форм прояву об'єктивних економічних законів, оволодіння минулим економічним досвідом та використання механізмів державного регулювання дозволяє суб'єкту господарювання діяти з більшою ефективністю, знизити ймовірність випадковості та прорахунків. Використання методології соціально орієнтованого ринкового розвитку забезпечує соціально-економічну стійкість, незалежність функціонування, конкурентоспроможність суб'єкту господарювання на ринку на основі співставлення своїх дій з об'єктивними вимогами економічних законів, забезпечує досягнення економічних цілей з мінімальними витратами часу. Поданий до розгляду матеріал доцільно використовувати при обґрунтуванні доцільності запровадження інноваційних, інвестиційних програм, оцінці ефективності, синергетичності проектів державного регулювання, в тому числі роздержавлення майна, постприватизаційних програм, в бізнес-моделюванні, плануванні та аналізі діяльності суб'єктів господарювання.

Список використаних джерел

1. **Кятана, А. А.** *Логистика и транспортное обслуживание.*— С.: ПТК, 2014.— 238 с.
2. **Балабанова, Л. В.** *Управление конкурентоспособностью предприятий на основе маркетинга: [монография] / Л. В. Балабанова, А. В. Кривенко.*— Донецк: ДонГУЭТ им. М. Туган-Барановского, 2004.— 147 с.
3. **Горбашко, Е. А.** *Менеджмент качества и конкурентоспособности; [учебное пособие] / Е. А. Горбашко.*— СПб.: Изд-во СПб: ГУЭФ, 2012.— 207 с.
4. **Войчак, А. В.** *Маркетинговый менеджмент: [підручник] / А. В. Войчак.*— К.: КНЕУ, 2012.— 268 с.
5. **Герчикова, И. Н.** *Менеджмент: учебник / И. Н. Герчикова.*— М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 2013.— 685 с.
6. **Голубков, Е. П.** *Маркетинговые исследования: теория, методология и практика / Е. П. Голубков.*— М.: ФНпресс, 2014.— 416 с.
7. **Азоев, Г. Л.** *Конкуренция: анализ, стратегия и практика / Г. Л. Азоев.*— М.: Центр экономики и маркетинга, 2006.— 208 с.
8. **Golovnina O. G.** *Socio-economic aspects research with allowance for synergetic systems / National foundation of Indian Engineers. Monthly House Journal Vol.:XXI No.:12 march 2008 pag 9.*
9. **Golovnina, E. G.** *Methology socio-economic analysis with allowance for valuation synergy. Scientific journal «Economics and finance». Wirtschaft and management: Probleme der wissenschaft und praxis: Sammelwerk der wissenschaftlichen. Vol. 1 – Verlag SWG imex GmbH, Nürnberg, Deutschland, 2014.— 420 S, p. 58–63.*
10. **Golovnina, E. G.** *Methology socio-economic development and menedgmt. Scientific journal «Economics and finance». Socio-economic aspects of economics and management: Collection of scientific articles. Vol. 1 – Taunton, MA, United States of America. January 24, 2015, p. 60–69.*
11. **Golovnina, E. G.** *Methology socio-economic regulation in the conditions of transformation technique economy. Monography. Economical efficiency business in the conditions of astable economy. ISBN Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2015, p. 59–68.*
12. **Головнина, О. Г.** *Методологічні основи соціалізації національної економіки // Управління проектами, системний аналіз і логістика. Випуск №7, 2010. Економічна серія, с. 335–340.*
13. **Головнина, О. Г.** *Основи методології синергетичного соціально-економічного розвитку системи. // Вісник НТУ. Зб.наук.праць.— К.: НТУ, 2009, ч. 1, № 19, с. 203–214.*
14. **Головнина, О. Г.** *Методологія синергетичного соціально-економічного розвитку // Наукові записки НАУКМА. Економічні науки. Том 107. Зб. наук. праць.— К.: НАУКМА, 2010, с. 12–21.*
15. **Головнина, О. Г.** *Основи соціальної економіки. Підручник (друге видання, перероблене та доповнене).— К.: Центр учбової літератури, 2013.— 647с.*
16. **Головнина, О. Г.** *Методологічні засади соціально орієнтованої ринкової економіки: Монографія.— К.: НТУ, 2005.— 460с.*

Головнина Е. Г. МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ПОВЫШЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СУБЪЕКТА ХОЗЯЙСТВОВАНИЯ В ТРАНСФОРМАЦИОННОЙ ЭКОНОМИКЕ. В статье рассмотрены существующие особенности формирования конкурентоспособности субъектов хозяйствования в украинской трансформационной экономике, последствия неэффективного государственного регулирования, а также предложен методологический подход к формированию и оценки конкурентоспособности субъектов хозяйствования на основе методологии социально ориентированного рыночного развития.

Golovkina O. G. METHODOLOGICAL BASIS INCREASE COMPETITIVENESS SUBJECT MANAGING OFF TRANSFORMATION ECONOMY. The article consider exist features formation competitiveness subject managing off ukrainian trandformation economy consequence inefficient state regulation and also offer methodological approach formation and estimation competitiveness subject managing on the basis methodological social focus market development.